

OMAISHOIDON TUEN MYÖNTÄMISPERUSTEET JA SOVELTAMISOHJEET VUONNA 2020 (Sosiaali- ja terveyslautakunta 12.12.2019 § 113)

Omaishoidon tuen määritelmä

Omaishoidon tuki on lakisääteinen sosiaalipalvelu, jonka järjestämisestä kunnan tulee huolehtia määrärahojensa puitteissa (Laki omaishoidon tuesta 937/2005). Omaishoidon tuella tarkoitetaan kokonaisuutta, johon kuuluu hoidettavalle annettava omaishoito sekä muut sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut, jotka määritellään hoito- ja palvelusuunnitelmassa.

Omaishoitolain 3 §:n mukaan kunta voi myöntää omaishoidon tukea, jos:

- henkilö alentuneen toimintakyvyn, sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn vuoksi tarvitsee kotioloissa hoitoa tai muuta huolenpitoa;
- hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö on valmis vastaamaan hoidosta ja huolenpidosta tarpeellisten palveluiden avulla;
- hoitajan terveys ja toimintakyky vastaavat omaishoidon asettamia vaatimuksia;
- omaishoito yhdessä muiden tarvittavien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden kanssa on hoidettavan hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden kannalta riittävää;
- hoidettavan koti on terveydellisiltä ja muilta olosuhteiltaan siellä annettavalle hoidolle sopiva ja
- tuen myöntämisen arvioidaan olevan hoidettavan edun mukaista.

Omaishoidon tuki on harkinnanvarainen etuus, jota myönnetään kaupungin talousarviossa varatun määrärahan puitteissa. Omaishoidon tuki kohdennetaan tarvearvion mukaan vaativampaan hoitoon ja hoivaan. Sopimukset omaishoidon tuesta tehdään pääsääntöisesti toistaiseksi voimassa olevaksi. Erityisistä syistä sopimus voidaan tehdä myös määräaikaisena. Hoitoa tarvitsevan henkilön kotikuntalaisissa tarkoitettu kotikunta tulee olla Lohja. Jos

hoidettavan kotikunta vaihtuu, on hakemus palvelusta laitettava vireille uudessa kotikunnassa. Kotikunnan määrittämisestä säädetään kotikuntalaisissa. (11.3.1994/201.)

Omaishoitaja

Hoitajan tulee olla hoidettavan omainen tai muu hoidettavalle läheinen henkilö, jonka hoidettava hyväksyy hoitajakseen. Omaishoitajalta edellytetään ikänsä, hoitotaitojensa, terveytensä ja toimintakykynsä, voimavarojensa ja elämäntilanteensa puolesta soveltuvuutta tähän tehtävään. Jos omaishoitajalla on sairaus, jonka voidaan olettaa heikentävän hänen toimintakykyään (kuten dementoiva sairaus, mielenterveyden ongelmia tai päihteiden väärinkäyttöä) tai hoitajan ikä ja toimintakyky rajoittavat hänen toimimistaan omaishoitajana, voidaan omaishoidon tuki olla myöntämättä tai lakkauttaa. Hoitajan soveltuvuudesta hoitotyöhön voidaan edellyttää lääkärin ja/tai muun sosiaali- ja terveydenhuollon asiantuntijan lausuntoa.

Omaishoitajan terveydentilan selvittämisen tarvetta kartoitetaan vuosittain toteutuvilla omaishoidon tuen arviointikäynneillä tai omaishoidettavan/omaishoitajan toimintakyvyn muuttuessa. Tarvittaessa omaishoitaja ohjataan terveystarkastukseen ja/tai lääkärin vastaanotolle.

Omaishoitaja ei ole työsuhteessa kuntaan, eikä hoidettavaan. Hoitajan eläketurva määräytyy kunnallisen eläkelain (549/2003) mukaisesti. Kaupunki on järjestänyt omaishoitajille tapaturmavakuutuslain (608/1948 57 § 1 mom.) mukaisen vakuutuksen eli niin sanotun vapaaehtoisen tapaturmavakuutuksen. Omaishoidontuki saattaa vaikuttaa Kelan ja työvoimahallinnon etuuksiin. Hoitajan tulee itse tarkistaa omaishoidontuen vaikutukset saamiinsa muihin etuuksiin. Kaikkien hoitopalkkioluokkien osalta voidaan sopia hoitopalkkion alentamisesta, jos omaishoitaja niin haluaa.

Omaishoidon tuen hakeminen

Omaishoidon tukea haetaan kirjallisella hakemuksella, jonka liitteenä on C-lääkärinlausunto. Hakemuksia saa Lohjan kaupungin asiakaspalvelupisteistä tai verkkosivuilta osoitteessa www.lohja.fi. Hakemukset tulee toimittaa **hoidettavan** iän perusteella joko ikääntyneiden palvelualueelle (yli 65v) tai vammaispalveluihin (alle 65v). Osoitetiedot löytyvät hakemuslomakkeesta.

Omaishoidon tuen arviointi

Tuen myöntäminen perustuu omaishoidon vaativuuteen ja sitovuuteen. Arviointi koostuu kotikäynnillä tehtävästä havainnoinnista, omaishoidettavan ja omaishoitajan haastatteluista sekä toimintakyvyn arvioinnista. Omaishoidon tuen arvioinnissa otetaan huomioon omaishoitajan ja omaishoidettavan toimintakyky ja voimavarat, sekä omaishoitajan antaman hoidon ja huolenpidon sisältö kokonaistilanne huomioiden. Omaishoidon tuen päätöksenteossa hyödynnetään lääkärinlausuntoja ja muita asiantuntijalausuntoja.

Arvioinnissa huomioidaan perheenjäsenten välinen normaali tavanomainen auttaminen ja vastuu toisistaan. Vanhempien, puolisoitten tai muiden läheisten antama tavanomainen keskinäinen avunanto on omaishoidon tuen ulkopuolella. Omaishoidon tuen myöntäminen edellyttää aina tavanomaisen läheissuhteen ylittävää, henkilökohtaiseen hoivaan ja hoitoon kohdistuvaa ohjausta, tukea ja avustamista. Asioiden hoito ja kodinhoito eivät ole riittäviä perusteita omaishoidon tuen myöntämiselle.

Lasten ja nuorten omaishoidon tuen arvioinnissa huomioidaan lapsen ja nuoren ikätasoa vastaava päivittäinen hoivan, huolenpidon, ohjauksen ja valvonnan tarve. Lisäksi arvioidaan liikuntakykyä, kommunikaatiotaitoja ja erityisen vaativien hoitotoimenpiteiden tarvetta. Omaishoidon tuki lapsiperheessä arvioidaan lapsikohtaisesti. Jos perheessä on hoidettavia kaksi tai useampi, omaishoitajuus jaetaan yleensä kummallekin vanhemmalle. Toimintakyvyn arvioinnissa käytetään yli 65-vuotiaiden kohdalla soveltuvia toimintakykymittareita sekä muisti- ja masennustestejä.

Hoitopalkkioluokat ja niiden myöntämiskriteerit

Omaishoito on porrastettu neljään luokkaan hoidon vaativuuden ja sitovuuden perusteella ja hoitopalkkiot eri luokissa ovat:

Luokka	Hoitopalkkio €/kk* vuonna 2020
I	408,09€/kk
II	560,01€/kk
III	816,18€/kk
Erityismaksuluokka	816,18€/kk Enintään 1200€/kk

* indeksitarkistus vuosittain joulukuussa

Jos hoidon vaativuus ja sitovuus täyttää omaishoidolle asetetut kriteerit, mutta hoitovastuu on pääsääntöisesti muulla henkilöllä tai taholla kuin omaishoitajalla (esim. runsas muiden palveluiden käyttö), voidaan omaishoidon tuen palkkioluokkaa alentaa tai omaishoidon tuki olla kokonaan myöntämättä.

Omaishoidon vaativuutta voi lisätä esim. erityiset hoitotoimenpiteet, puhetta tukevien ja korvaavien kommunikaatiomenetelmien käyttäminen, haastavat käytösoireet tai vaikeat aistivammat. Omaishoidon sitovuuteen vaikuttavat hoidettavan itsenäinen toimintakyky sekä hänen tarvitsemansa avun ja/tai valvonnan määrä, esim. runsas yöaikainen hoito.

Hoitopalkkioluokka 1

Omaishoito on tässä palkkioluokassa **vaativaa ja sitovaa**.

Aikuiset ja yli 65-vuotiaat

Hoidettava ei tarvitse jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa, mutta tarvitsee heikentyneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi jokapäiväistä hoitoa, erityistä huolenpitoa, tukea, ohjausta ja/tai valvontaa arjessa selviytymiseen. Hoidettavalla on sen verran omia voimavaroja, että hän selviytyy yksin joitakin ajanjaksoja vuorokaudesta.

Omaishoito on päivittäistä ja sitovaa. Omaishoitaja vastaa hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, erityisestä huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja/tai valvonnasta tarvittavien palvelujen tukemana. Omaishoitajan on tai olisi mahdollista tehdä osa- tai kokoaikaista ansiotyötä ja hyödyntää tarvittaessa erilaisia työelämän joustoja.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi useita kotihoidon käyntejä vuorokaudessa.

Lapset ja nuoret alle 18-vuotiaat

Hoidettava tarvitsee paljon enemmän hoitoa ja huolenpitoa kuin ikäisensä lapsi keskimäärin. Hoidettava tarvitsee ikätasoon nähden poikkeuksellisella tavalla toistuvasti ohjausta, valvontaa, tukea tai apua päivittäisissä toiminnoissa, mutta hänellä ei ole yöllistä avuntarvetta tai avuntarve öisin on vähäinen. Hoito on paljon vaativampaa ja sitovampaa

verrattuna saman ikäiseen lapseen tai nuoreen sekä edellyttää vanhemmilta tavanomaisen vanhemmuuden ylittävää valvontaa, hoitoa ja huolenpitoa.

Omaishoitajan työ on päivittäistä ja sitovaa. Omaishoitaja vastaa osaltaan hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja/tai valvonnasta tarvittavien palvelujen tukemana. Omaishoitajan on tai olisi mahdollista tehdä osa- tai kokoaikaista ansiotyötä ja hyödyntää tarvittaessa erilaisia työelämän joustoja.

Hoitopalkkioluokka 2

Omaishoito on tässä palkkioluokassa joko **erittäin vaativaa ja sitovaa tai vaativaa ja erittäin sitovaa**.

Aikuiset ja yli 65-vuotiaat

Hoidettava tarvitsee heikentyneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi ympäri vuorokauden hoitoa, erityistä huolenpitoa, tukea, ohjausta ja/tai valvontaa arjessa selviytymiseen. Hoidettavalla on sen verran omia voimavaroja, että hän selviytyy ajoittain yksin korkeintaan lyhyitä hetkiä vuorokaudesta (esim. asioilla käynti). Hoidettava ei voi asua yksin, eikä hän tule toimeen pelkästään kotihoidon apujen turvin. Omaishoito edellyttää kokopäiväistä työpanosta.

Omaishoitaja vastaa hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, erityisestä huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja /tai valvonnasta tarvittavien palvelujen tukemana. Omaishoitajan on tai olisi mahdollista tehdä erityisin järjestelyin osa-aikaista ansiotyötä hyödyntäen erilaisia työelämän joustoja. Omaishoitaja ja omaishoidettava asuvat samassa taloudessa tai toistensa välittömässä läheisyydessä.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi ympärivuorokautista hoitoa kodin ulkopuolella esim. tehostetussa palveluasumisessa tai laitoshoidossa.

Lapset ja nuoret alle 18-vuotiaat

Hoidettava tarvitsee ikätasoon nähden poikkeuksellisella tavalla paljon hoitoa ja huolenpitoa sekä jatkuvaa ohjausta, valvontaa, tukea tai apua päivittäisissä toiminnoissa. Hoidettava ei voi olla lyhyttäkään aikaa yksin, vaan lapsen tai nuoren hoidosta huolehtivan on oltava jatkuvasti varuillaan tai lapsi tarvitsee valvojaa karkailun ja impulsiivisuuden vuoksi tai koska lapsi tai nuori voi vahingoittaa itseään tai muita.

Hoidettava tarvitsee hoitoa ja huolenpitoa myös yöaikaan. Yöaikaan tarvittava hoito ja huolenpito on toistuvaa ja säännöllistä. Jos hoidontarve yöaikaan on vähäistä, tulee päiväaikaisen hoidon tarpeen olla erittäin runsasta. Hoito on paljon vaativampaa ja sitovampaa verrattuna saman ikäiseen lapseen tai nuoreen sekä edellyttää vanhemmilta tavanomaisen vanhemmuuden ylittävää valvontaa, hoitoa ja huolenpitoa.

Omaishoitaja vastaa osaltaan hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja/tai valvonnasta tarvittavien palvelujen tukemana. Hoitotyö edellyttää omaishoitajalta pääsääntöisesti ympärivuorokautista työpanosta.

Omaishoitajan on tai olisi mahdollista tehdä erityisin järjestelyin osa-aikaista ansiotyötä ja hyödyntää tarvittaessa erilaisia työelämän joustoja.

Hoitopalkkioluokka 3

Omaishoito on tässä palkkioluokassa aina **sekä erittäin vaativaa että erittäin sitovaa**.

Aikuiset ja yli 65-vuotiaat

Hoidettava tarvitsee heikentyneen toimintakyvyn, sairauden tai vamman vuoksi runsaasti jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa, erityistä huolenpitoa, tukea, ohjausta ja/tai valvontaa arjessa selviytymiseen. Hoidettava ei voi asua yksin, eikä hän tule toimeen pelkästään kotihoidon apujen turvin. Omaishoito edellyttää kokoaikaista työpanosta.

Omaishoitaja vastaa tarvittavien palvelujen tukemana hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, erityisestä huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja/tai valvonnasta ajallisesti siinä määrin, ettei hänen ole mahdollista tehdä ansiotyötä. Omaishoito sisältää erityistä osaamista tai opettelua vaativia toimia tai on muutoin erityisen vaativaa.

Ilman omaishoitoa hoidettava tarvitsisi runsasta ja jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa kodin ulkopuolella esim. tehostetussa palveluasumisessa tai laitoshoidossa.

Saattohoitotilanteet kuuluvat ensisijaisesti tähän maksuluokkaan. Kotihoito voi olla osana omaishoidettavan hoidon järjestämistä.

Lapset ja nuoret alle 18-vuotiaat

Hoidettava tarvitsee ikätasoonsa nähden runsaasti jatkuvaa ympärivuorokautista hoitoa, huolenpitoa, ja valvontaa. Hoidettava ei voi olla lyhyttäkään aikaa yksin. Hoito on paljon vaativampaa ja sitovampaa verrattuna saman ikäiseen lapseen tai nuoreen sekä edellyttää vanhemmilta tavanomaisen vanhemmuuden ylittävää valvontaa, hoitoa ja huolenpitoa ajallisesti siinä määrin, että hänen ei olisi mahdollista tehdä ansiotyötä/päätoimista opiskelua kodin ulkopuolella.

Omaishoitaja vastaa osaltaan hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan kirjatusta hoidosta, huolenpidosta, tuesta, ohjauksesta ja/tai valvonnasta tarvittavien palvelujen tukemana.

Hoidettavan hoitotilanne edellyttää omaishoitajan ympärivuorokautista läsnäoloa ja työpanosta, koska hoidettavan kunto on sellainen, että hän voi osallistua kodin ulkopuoliseen toimintaan vain lyhyitä hetkiä erityisjärjestelyin.

Saattohoitotilanteet kuuluvat ensisijaisesti tähän maksuluokkaan.

Erityismaksuluokka

Omaishoito on tässä palkkioluokassa aina **sekä erittäin vaativaa että erittäin sitovaa**. Lisäksi hoidettava tarvitsee **erityisen raskaassa siirtymävaiheessa** runsaasti jatkuvaa

ympäri vuorokautista hoitoa, huolenpitoa, tukea, ohjausta ja/tai valvontaa arjessa selviytymiseen. Tässä hoitopalkkioluokassa hoitotyö on fyysisesti ja/tai psyykkisesti erittäin raskasta (esim. raskas saattohoitotilanne). Hoidettavan hoito edellyttää joka yö toimenpiteitä tai erityistä valvontaa. Hoidon tarpeen arviointi perustuu lääkärin päätökseen. Omaishoitaja on lyhytaikaisesti estynyt tekemästä työtä tai päätoimista opiskelua. Korotettu hoitopalkkio koskee lyhytaikaista jaksoa, jonka kesto määräytyy tapauskohtaisesti. Erityisen raskaan siirtymävaiheen voidaan arvioida kestävän enimmillään noin puoli vuotta. Omaishoitolain 5 §:n mukaan korkeimpaan hoitopalkkioon ei ole oikeutta, mikäli omaishoitajalla on samalta ajalta vähäistä suurempia tuloja.

Hoidettava tarvitsee hoitoa, huolenpitoa ja valvontaa kaikissa henkilökohtaisissa päivittäisissä toiminnoissa. Hoidettava asuu hoitajan luona eikä hoidettava voi jättää ilman valvontaa. Hoitotyö edellyttää omaishoitajan kokopäiväistä työpanosta ja hoitovastuuta ympärivuorokautisesti.

Omaishoidontuen vaihtoehto olisi laitoshoido.

Päätös omaishoidon tuesta

Omaishoidon tuesta tehdään aina kirjallinen päätös, joka tallennetaan potilastietojärjestelmään. Omaishoidettavalle ja omaishoitajalle annetaan päätös, josta ilmenee myönnetty palkkio sekä päätöksen voimassaoloaika.

Jos päätös on kielteinen, hylkäämisen perusteet ilmoitetaan päätöksessä. Omaishoidon tuki myönnetään alkavaksi siitä ajankohdasta, jolloin hakijan on katsottu täyttävän tuen saamisen edellytykset. Omaishoidon tukea ei myönnetä takautuvasti. Liikaa maksettu tuki voidaan periä takaisin.

Omaishoidon tuki maksetaan aikaisintaan vanhempainrahakauden päättymistä seuraavan kuukauden alusta. Alle 3-vuotiaiden hoitamisesta maksetaan omaishoidon tukea erityisistä syistä. Alle kouluikäiset lapset tarvitsevat lähtökohtaisesti vuorokauden ympäri aikuisen hoivaa ja huolenpitoa. Lapsen asuessa vuoroviikoin/puolet kuukaudesta vanhempiensa luona, voidaan omaishoidon tuki jakaa vanhempien kesken.

Sopimus omaishoidon tuesta

Omaishoitotosopimuksella tarkoitetaan omaishoitajan ja hoidon järjestämisestä vastaavan kaupungin välistä toimeksiantosopimusta omaishoidon järjestämisestä (Laki omaishoidon tuesta § 2). Sopimus sisältää tiedon hoitopalkkion määrästä ja maksutavasta, oikeudesta lakisääteisiin vapaapäiviin, määräaikaisen sopimuksen kestosta ja tiedon hoitopalkkion maksamisesta hoidon keskeytyessä hoitajasta johtuvasta syystä tai hoidettavasta johtuvasta muusta kuin terveydellisestä syystä. (Laki omaishoidon tuesta § 8.)

Sopimuksen liitteeksi laaditaan hoito- ja palvelusuunnitelma, josta selviää omaishoitajan antaman hoidon määrä ja sisältö sekä muiden hoidettavalle tarpeellisten sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden määrä ja sisältö. Palvelusuunnitelmasta käy myös esiin omaishoitajan hoitotehtävää tukevien palveluiden määrä ja sisältö sekä miten omaishoidettavan hoito järjestetään omaishoitajan vapaan, terveydenhoitoon liittyvien käyntien tai muun poissaolon aikana. (Laki omaishoidon tuesta § 7.)

Omaishoidon tuki tarkistetaan kerran vuodessa. Tarkistus tehdään kuitenkin aina omaishoidettavan hoidon tarpeen tai muun tilanteen muuttuessa. Omaishoidon tukea tarkistaessa kartoitetaan, ovatko omaishoitajan antama hoito ja muut mahdolliset tukipalvelut riittäviä. Tarkistuksen yhteydessä voidaan tarvittaessa pyytää uusi lääkärinlausunto ja päivittää hoito- ja palvelusuunnitelmaa.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan määrä ja järjestelyt

Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kaksi vuorokautta kalenterikuukautta kohti. Omaishoitajalla on oikeus pitää vapaata vähintään kolme vuorokautta kalenterikuukautta kohti, jos hän on yhtäjaksoisesti tai vähäisin keskeytyksin sidottu hoitoon ympärivuorokautisesti tai jatkuvasti päivittäin. Sidonnaisuus katsotaan ympärivuorokautiseksi siitä huolimatta, että hoidettava viettää säännöllisesti vähäisen osan vuorokaudesta käyttäen kotinsa ulkopuolella järjestettyjä sosiaali- tai terveyspalveluja taikka saaden kuntoutusta tai opetusta. (Laki omaishoidon tuesta 4 § 1.mom.)

Omaishoitajalla on mahdollisuus pitää vapaapäivät säännöllisesti kuukausittain tai vaihtoehtoisesti hän voi myös säästää vapaapäiviään ja pitää vapaan pidemmässä jaksossa. Omaishoitajan vapaapäivät tulee käyttää saman kalenterivuoden aikana tai viimeistään seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä. Omaishoitajan vapaan järjestelyistä sovittaessa pohditaan yksilöllisesti omaishoidettavan ja omaishoitajan tilanteeseen soveltuva omaishoitoa korvaava hoidon muoto. Kaupunki kuitenkin viime kädessä päättää siitä, millä tavoin omaishoitajan vapaan aikainen hoito järjestetään.

Omaishoitajan lakisääteisen vapaan järjestämisen vaihtoehdot:

1. Intervallihoito tai lyhytaikainen hoito perhehoidossa, asumispalveluyksikössä tai laitoshoidossa
2. Kuntouttava päivätoiminta 1 kerta/viikko yli 65-vuotiaille
3. Vapaapäivät voidaan toteuttaa toimeksiantosopimuksella. Lohjan kaupunki korvaa sopimussuhteiselle sijaishoitajalle 69,24 euroa /vrk. Sijaishoitajan tulee olla täysi-ikäinen.
4. Hoitaja voi valita omaishoidon vapaan järjestämisvaihtoehdoksi palvelusetelin palveluiden ostamiseen kotiin tai lyhytaikaishoidon ostamiseen yksityisestä asumispalveluyksiköstä omaishoitajan vapaan järjestämiseksi. Palvelusetelin arvo on 125€/vrk. Omaishoitaja voi valita palveluntuottajan kaupungin hyväksymistä yksityisistä palveluntuottajista. Palveluiden osto on aina omaishoitajan ja yksityisen palveluntuottajan välinen sopimus.
5. Omaishoidon lakisääteisten vapaiden käyttökokeilu ajalla 1.11.2019 - 30.4.2020. Omaishoitaja voi ostaa vapaavuorokauden sijaan 125€/kk arvoisella maksusitoumuksella omaishoitajan jaksamista tukevia palveluja Lohjan kaupungin hyväksymiltä palveluntuottajilta (mm. siivouspalvelut, liikunta- ja kulttuuripalvelut, kosmetologi- ja kampaamopalvelut, laillistettu hierontapalvelu).

Omaishoidon lakisääteiset vapaapäivät voidaan toteuttaa myös vuorokautta lyhyempinä jaksoina. Lakisääteisen vapaan pitäminen ei vähennä hoitopalkkion määrää.

Sosiaalihuoltolain 27 b §:n mukaan omaishoitajalla, jolla ei ole omaishoitosopimusta, on oikeus vapaaseen yhdenvertaisin perustein, mikäli hoito on yhtäjaksoista ja sitovaa sekä hoito ja huolenpito on kirjattu hoidettavan hoito- ja palvelusuunnitelmaan.

Omaishoitajalle järjestettävä valmennus ja koulutus

Omaishoitolain 3 a §:n mukaan (511/2016) kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle valmennusta ja koulutusta hoitotehtävää varten. Tarve valmennukselle tai koulutukselle arvioidaan osana palvelutarpeen arviointia ja kirjataan omaishoitotosopimukseen. Valmennukseen osallistuminen ei edellytä omaishoitotosopimusta kunnan kanssa. Valmennus toteutetaan yhteistyössä Hiiden Omaishoitajat ry:n kanssa.

Omaishoitajan hyvinvointi- ja terveystarkastukset

Kunnan on tarvittaessa järjestettävä omaishoitajalle hyvinvointi- ja terveystarkastuksia sekä hänen hyvinvointiaan ja hoitotehtäväänsä tukevia sosiaali- ja terveystalvakuja (Laki omaishoidon tuesta 3 a §).

Asiakasmaksu

Palveluista perittävät maksut voidaan määrätä maksuja koskevien yleissäännösten perusteella. Lakisääteisen omaishoitajan vapaan aikaisen palvelun asiakasmaksu on asetuksen mukainen 11,40 €/valittu omaishoidon vapaan järjestämistapa/vrk päivätoiminnassa, perhehoidossa, asumispalveluyksikössä ja laitoshoidossa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta 387/2008, 6 b §). Palvelusetelin käytöstä ja sijaishoidosta toimeksiantotosopimuksella on oma ohjeistuksensa. Palveluista perittävä maksu voidaan alentaa tai poistaa asiakasmaksulain 11 §:n nojalla.

Omaishoitotosopimuksen ja hoitopalkkion päätyminen ja keskeytyminen

Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan välittömästi tuensaantiin vaikuttavista olosuhteiden muutoksista. Omaishoidon hoitopalkkion maksaminen päättyy, kun omaishoidon tuen edellytykset eivät täyty joko hoidettavasta tai hoitajasta johtuen.

Omaishoitotosopimus päättyy sen kuukauden lopussa, jonka aikana hoito käy tarpeettomaksi hoidettavan terveydentilasta johtuvien muutosten tai menehtymisen vuoksi. Omaishoitajan menehtyessä omaishoitotosopimus päättyy välittömästi.

Omaishoitolaissa ei ole määritelty erityisiä irtisanomisperusteita. Omaishoitotosopimus voidaan irtisanoa kunnan puolelta päättymään aikaisintaan irtisanomista seuraavan kahden kuukauden kuluttua ja omaishoitajan irtisanoessa yhden kuukauden kuluttua. Omaishoitotosopimus voidaan purkaa välittömästi, jos sopimuksen jatkaminen vaarantaa hoidettavan tai omaishoitajan terveyden tai turvallisuuden. Omaishoitajan heikentynyt terveys tai toimintakyky voi olla perusteena sopimuksen purkamiselle.

Hoitopalkkion maksun keskeytys voi johtua joko hoidettavasta tai omaishoitajasta.

Jos hoidettava on yhtäjaksoisesti yli kuukauden esim. sairaalassa, palveluasumisessa tai laitoshoidossa, omaishoidon hoitopalkkion maksaminen keskeytyy tilapäisesti.

Omaishoitajasta johtuvasta syystä esim. sairastuminen, hoitopalkkion maksaminen keskeytetään kahden (2) vuorokauden jälkeen. Omaishoitajan sairastuessa kaupunki on velvollinen järjestämään hoidon omaishoidettavalle. Omaishoitajan menehtyessä hoitopalkkion maksaminen päättyy välittömästi.

Hoidettava maksaa omaishoitajan sairastumisen ajaksi järjestetystä hoidosta normaalin asiakasmaksun.

Korkeintaan kuukauden kestävä ulkomaanmatka yhdessä hoidettavan kanssa ei vaikuta palkkion maksamiseen. Omaishoitaja on velvollinen ilmoittamaan omaishoidon yhteyshenkilölle, jos matkustaa ulkomaille yhdessä hoidettavan kanssa kuukautta pidemmäksi ajaksi. Hoitopalkkion maksaminen keskeytyy ulkomaan matkan kestäessä yli kuukauden. Mikäli omaishoitaja on estynyt hoitamasta omaishoidettavaa heidän ulkomaanmatkansa aikana, ei kaupunki ole velvollinen järjestämään hoidettavan hoitoa ulkomaille. Kaupungin järjestämä vapaaehtoinen tapaturmavakuutus ei ole voimassa ulkomaanmatkan aikana.